

Alyp-satarlar / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 22 января, 2025

Alyp-satarlar / satiriki hekaýa ALYP-SATARLAR

Bazar ykdysadyýeti hemmelere öz täsirini ýetirdi. Bir gün menem niredesiň daýhan bazary diýip, köneje «Moskwiçime» atlandym. Täze ýetişdiren bagymyň almasyndanam bir haltany basdyn yzyna. Bir görsem, alagaraňkyda kimdir biri ýoluň ortarasynda durup, taýagyny bulaýlaýar. Ýüregim ýaryldy, daňdanyň ümüş-tamşynda öz hasabyna işläp ýören awtoinapektorlaryň biridir öydüp. Henizem, ol eli hasaly, silkme telpekli goja kişi bolup çykdy. Çigreklije howada ýukajyk ýektaýly iki bükülip duransoň, haýpym gelip, sakladym maşyny. Yaşuly digdenekläp, ýanyma geldi-de, sesini sandyradyp ýüzlendi:

- Oglum, meni bazara äkitsene!
- Tizräk münүň, yaşuly.

Garry birhili kürtdürip durdy-da:

- Bi, neme, azrak ýükümem bar – diýip, dalda gözleýän ýaly, yüzüme naýynjar bakdy.

Men howul-hara maşyndan düşdüm-de, gojanyň bir halta kartoşkasyny-da basdyn maşynyň yzyna. Yaşuly şondan soň hyk-çoklap maşyna mündi. Men içimi gepledenimi duýman galdym: «Bu ýasdan soň, agyr ýük bilen ýola çykyp näme etjek diýsene. Agtyklaryny daşyna üýşürip, otursa bolmaýarmyka?! Aý ýok, belki, ýagdaý şuny talap edýändir. Anygyna ýetmän, bir zat diýmek aýyp bor».

Garry ýa ýadaw, ýa-da dymma. Edil diline badak atylan ýaly. Asyl, geplemek islänok. Nämedir bir zadyň gaýgy-aladası bilen pikirlenip baryana çalymdaş. Ondan-mundan gürrüň etsemem, başyny ýaýkap oñaýýar. Haçan-da, bazara ýetmäge at gaýtarym ýol galanda, ol düýbünden üýtgedi. Öñe omzap-omzap, boýnuny süýndürip oturşyna kellesini maşynyň öñki aýnasından deşip

çykarjaga meñzedi. Ýitigini gözleýän dek, töweregibe ýiti-ýiti ýaltaklady. Eşidiler-eşidilmez burnuna salyp, nämedir bir zatlar hümürdedi. Birdenem: «Hä, ýasa, ýasa» diýip, gyzyl tapan ýaly ýyljyraklap, çapak çaldy, ýeňsäne pat-pat kakdy. Başymdaky şlyapam gaçdy. Gojanyň bu bolşy öňümde sorag barsyny keserdip goýdy: «Bendäniň akyly beri ýerindemikä? Häliden bări-hä ümsüm otyrды. Sähel salymyň içinde nä döw çaldyka? Indi näme etsemkäm? Göni psihbolnisa...

Şol wagtam ýoluň iku gyrasynda topar-topar bolup, iki ýana gaýmalaşyp ýören mähellä gözüm düşdi. Bada-bat pikirimden aýňalyp, maşynymyň badyny haýallatdyn. Ellerinde halta, ýaglyk, sumka, bedre, ýaşsık... garaz dürli-dümen göterişip, eýlæk-beýläj ylgaşýan erkekdir aýallaryň täsin hereketlerini görüp, ýüregine dowul aralaşdy. Ine, bir topary ellerindäki zatlaryny howada galgadyp, bize tarap eňdiler. Belki, olar bu gojany tanandyrlar. Ýa onuň üýtgeşik gudraty barmyka?! Öñem-ä onuň ýone-möne adam däldigini çak edipdim.

Men nämäniň-nämedigine düşünmän, alasarmyk ýagdaýda ýaşula bakdyn. Onuň barha göhi gelýär. Bütin endamyny titredip, loh-loh gülyär. Köcedäkilere kellesini silkeläp, elini bulaýlaýar. Zaňnar, özünü ýokary derejedäki garşylanýan myhmandyryň öydýär. Men mundan beýlæk çydap durup bilmedim. Tizräk wakanyň anygyna ýetmek isledim:

– Yaşuly, bu näme boldugy?

Ol duýdansyz beren soragymy geň gördümi-näme, yüzüme ciňeriliп seretdi-de:

– Ha-ha, bileňokmy näme? Bular bazaryň alyp-satarlary – diýip, ýygyrt-ýygyrt bolan ýüz-gözlerini güldürdi.

Dünýäm giňäp gitdi. Dogrusy, bir belanyň üstünden gelendirin öydüp, janim sal üstüne gelipdi. Ýogsam, bazarda alyp-satarlaryň bardygy hakda öňem eşidipdim. Ýone beýledir öydüp, pikir etmändim. «Moskwiçimi» bazaryň derwezesiniň öñündäki meýdançada sakladym. Dessine daşymyz şolardan ýaňa hümer boldy:

– Näme getirdiňiz?!

– Näme-de bolsa, men aljak.

– Ýok, men aljak.

- Daýy jan, ylalaşyp berseň, hemmesini aljak.
- Ol arzançyl, oňa bermäň.
- Oňa derek ol terezide kem çekýär.
- Men siziň hemişelik alyjyňz bolaýyn, maňa beriň!
- Geçiň öňaýagy ýaly, orra sokulma. Bu gezek men aljak.

Onýança häliden bäri sesini-üýünü çykarmann gyrada tomaşa edip duran gözü äýnekli epeý kişi adamlary itekleşdirip, maşynyň yzyna geçdi-de:

- Hany, şofýor yzyny aç – diýip, ýognas sesine bat berdi. Maşynyň yzky kapotyny galdyranyma mähetdel, süsňeşip topuldylar barysy. Kartoskalydyr almaly haltalary aljak bolşup, biri eýlæk çekýär, biri beýlæk. Ahyram «Gün güýçlüniňki – gowurga dişliniňki» boldy. Eginlek daýaw pyýada almaly hالتany egine atdy. Kartoskaly hالتanam iki sany semiz gelniň hersi bir tarapyndan tutup, süýrekläp göterdiler ökjäni. Goja-da selçeň sakgalyny sypaşdyryp, mys-mys güldi-de, gelinleriň yzyndan ýelk ýasady. Menem näme etjegimi bilmän, hالتamy göterip barýanyň mündüm söbügine. Onuň bazaryň geçginli ýerinde ýörite ýeri bar eken. Şol ýerde almalary ölçüdi, ylalaşyp nyrh kesdi, hasap-hesip edibem puluny berdi. Soňundanam elimi berk gysdy-da:

- Nesip etsin! Ertirem getir, özüm alaryn – diýdi. Bu söwda, br tarapdan, ýamanam bolmady. Harydymdan aňsatjak dynyp, topbak puly kisäme saldym. Indem, näme, bazara aýlanyp, çagalara ojagaz-bujagaz alsam bolany. Ýöne azrak garaşmaly boljak. Sebäbi bazaryň içinde entek söwda gyzanok. Esasy söwda daşarda bolýar. Men derwezäniň agzyna gelip, alyp-satarlaryň şüweleňli söwdasyny synlap köp durdum. Kimdir biri adymu tutup, gygyrýar. Seretsem, şäherli dostum Esen ýylgyryp dur. Onuň bilen saglyk-amanlyk soraşdyk. Geçeni ýatlaşyp, biraz gümür-ýamyr edişdik. Ol sözünüň arasynda:

- Aşyr-a tanaýansyň. Ana, şol keselhana düşüpdir. Ýagdaýyny sorap gaýtmaga barýan. Özem, berhizlimiş. Wagtyň bolsa, onymuny alyşdyryp, bile baryp gaýdaly – diýdi.

Men göwünjeň ylalaşdym. Sebäbi Aşyr bilen köp wagtlap bile işleşdik. Soň ol işini täzeledi. Dostuň, işdeş ýoldaşyň halyny soramak parz ahyry.

Esen bilen bazara aýlandyk. Almalaryň her hilisi bar eken. Öz getiren almam gözüme yssy göründi. Galyberse-de, onuň süýjüligine, suwlulygyna, daşky görnüşiniň owadanlygyna söz diýer ýaly däl. Eseniň hem oňa göwni ýetdi. Ol:

– Agam, iki kilo çekip bersene – diýip, gözü äýnekli epeý kişä yüzlendi.

Ol bize ünsem bermän, alma ölçäp durşuna, öz ugruna gürläp ugrady:

– Wah, doganlar! Daýhanyňkam ýeňil däl. Zähmet çekmeseň, hasyl bolanok. Gije-gündiz yssy-sowuk diýmän ýer dyrmalaýarys. Almadan hasyl almak hasam beter. Göz-gulak bolup, idegini sähel kem etseň, gurçuk alýar. Aladasyny etseň, hasylam süýji bolýar. Iýseňiz agzyňyz tagam tapar. Bahasynam arzan etdim – diýip, ol menden satyn alan bahasynyň üstüne ýene şonçarak goşup aýtdy.

Men keseden synlap durşuma, sesimi çykarmadym. Alyp-sataryň hakyky daýhan kişi bolup, harydyny süýjüdip satysyna welin, agzymy açdym.

Ödegeldi KULYÝEW.

edebiyatwesungat_98 Satiriki hekaýalar